

แนวทางการวิจารณ์และประเมินการฝึกพูดแบบเตรียมตัว

บทที่ 14 การพูดในโอกาสต่างๆ

ประเด็นที่พิจารณา	ดี (เกินเกณฑ์)	พอใช้ (ผ่านเกณฑ์)	ต้องปรับปรุง (ตกเกณฑ์)
ทักษะเบื้องต้น :			
1. การแต่งกาย (เสื้อผ้า, รองเท้า, เครื่องประดับ...)	สะอาด, เรียบร้อย, สุภาพ ตามหลักสากล เหมาะสมกับ ตัวผู้พูด, โอกาส และสถานที่	สะอาด, เรียบร้อยพอควร ไม่ค่อยเหมาะกับโอกาสและ สถานที่ แต่ยังพออนุโลมได้	ไม่เรียบร้อยหรือไม่สุภาพ ไม่เหมาะสมกับการปรากฏ กายต่อที่ชุมชน (ดูขัดตา)
2. การปรากฏกาย	เข้าสู่แท่นอย่างสง่าผ่าเผย, ทักทายต้องครบถ้วน, ยืนตัว ตรง มือวางแท่น	เข้าสู่แท่นงามสง่าพอควร, ทักทายต้อง, ยืนตัวตรง มือ วางแท่น, ปรับไมค์ครั้งเดียว	เข้าสู่แท่นดูไม่ค่อยมั่นใจ, ทัก ทายครบถ้วน, ยืนค่อมตัว พักขา หรือเท้าแท่น, จับไมค์บ่อย
3. อาการประหม่า	ไม่สามารถสังเกตเห็นเลย ตลอดการพูด	สังเกตเห็นในบางช่วงแต่ไม่ รบกวนการพูดมากนัก	สังเกตเห็นเกือบตลอดเวลา และมีมากจนรบกวนการพูด
4. ลักษณะ โครงสร้างของ สุนทรพจน์	แบ่งการพูดเป็นคำนำ เนื้อหา และสรุปชัดเจน, จัดเวลาให้ แต่ละส่วนอย่างเหมาะสม, ทั้ง 3 ส่วนสอดคล้องกัน	โครงสร้างชัดเจนพอควร ยัง พอจะเห็นคำนำและบทสรุป, คำนำหรือบทสรุปยาวหรือสั้น ไป, ทั้ง 3 ส่วนสอดคล้องกัน	ไม่มีโครงสร้าง, ขาดคำนำ หรือขาดบทสรุป, โครงสร้าง ทั้ง 3 ส่วนมีส่วนใดส่วนหนึ่ง ไม่สอดคล้องกัน
5. ลักษณะการใช้ ภาษา ประกอบการพูด	ใช้ได้เหมาะสมและเหมาะ- เจาะ, ดูเป็นธรรมชาติ, เน้น ย้ำหรือแสดงภาพพจน์ได้ดี	ใช้พอสมควร, อาจดูไม่ค่อย เป็นธรรมชาติ แต่เน้นย้ำ หรือแสดงภาพพจน์ได้ดี	ไม่ใช่เลยหรือใช้มากจน สับสน ใช้ไม่สอดคล้องกับ เนื้อหา, ดูไม่เป็นธรรมชาติ
6. คุณภาพของ เสียงและจังหวะ การพูด	ปรับระดับทึม-แหลม, พลัง ดัง-เบา, อัตราเร็ว-ช้า, ทั้ง จังหวะหยุดและเน้นคำได้ดี	ส่วนใหญ่ใช้พลังและระดับ เสียงได้ค่อนข้างดี ความเร็ว และจังหวะพอเหมาะ	ใช้เสียงโทนเดียวหรือดังคงที่, ปรับเร็วช้าไม่เหมาะ จังหวะ หยุดหรือเน้นคำผิดพลาด
7. การกวาด/สบตา	ทั่วถึงทั้งห้องและตลอดเวลา, ดูเป็นธรรมชาติ	สบตาผู้ฟังตลอด แต่อาจยัง ไม่ทั่วถึง	ไม่ค่อยสบตา หรือมองอยู่จุด เดียว
8. ความกระชับชัด ของเนื้อหา	เนื้อหาฟังเข้าใจและติดตาม ได้ง่าย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่สับสนหรือไม่คลุมเครือ	เนื้อหาส่วนใหญ่เข้าใจง่ายไม่ สับสน จะมีจุดที่คลุมเครือ บ้างในส่วนไม่สำคัญ	ยังมีความคลุมเครือและ สับสนอยู่บ้าง บ้างช่วงยังใช้ ภาษาที่ซับซ้อนเข้าใจยาก
ทักษะตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายประจำบท (ลักษณะสำคัญที่ต้องให้ความสนใจและวิจารณ์) :			
9. การเลือกประเด็น และโอกาสการพูด	เลือกประเด็นหรือโอกาสได้ เหมาะสม เพราะผู้พูดมี โอกาสจะได้พูดในลักษณะ นั้นบ่อยๆ	เลือกประเด็นหรือโอกาสได้ เหมาะสมพอควร ผู้พูดมีโอ- กาสได้พูดแต่อาจไม่บ่อยนัก	เลือกประเด็นหรือโอกาสไม่ เหมาะสม ผู้พูดไม่มีโอกาส ได้ใช้(พูด)จริงๆ
10. ขั้นตอนการพูด ในโอกาสนั้นๆ	ลำดับขั้นตอนการพูดได้ถูก- ต้องตามที่ถือปฏิบัติตาม สากล	ลำดับขั้นตอนการพูดได้ถูก- ต้องเป็นส่วนใหญ่ อาจผิด- พลาดบ้างในบางขั้นเท่านั้น	ลำดับขั้นตอนไม่เหมาะสม ผิดไปจากที่ถือปฏิบัติกัน ตามสากลนิยม
11. ลักษณะของ เนื้อหาสาระ	เนื้อหาสาระสอดคล้องกับ โอกาสในการพูดอย่างชัดเจน	เนื้อหาสาระมีบางตอนที่ไม่ ค่อยสอดคล้องกับโอกาสใน การพูด แต่โดยรวมยังใช้ได้	เนื้อหาสาระไม่เหมาะสมหรือ ไม่สมควรพูดในโอกาสนั้นๆ

ประเด็นที่พิจารณา	ดี (เกินเกณฑ์)	พอใช้ (ผ่านเกณฑ์)	ต้องปรับปรุง (ตกเกณฑ์)
12. การปฏิบัติในระหว่างการพูด (กรณีเป็นการพูดตามร่างคำกล่าว)	พูดตามเนื้อหาในร่างคำกล่าวที่เตรียมมาอย่างถูกต้อง สัมผัสสายตากับผู้ฟังดูเป็นธรรมชาติ แทบไม่เหมือนการอ่านจากบทพูด	พูดตามเนื้อหาในร่างคำกล่าวที่เตรียมมาถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังไม่ค่อยสบตาผู้ฟัง หรือมีสะดุด ติดขัดบ้าง แต่ไม่ชัดเจน	พูดไม่ตรงเนื้อหาในร่างคำกล่าวที่เตรียมมา ส่วนใหญ่ก้มหน้า ไม่สบตาผู้ฟัง หรือการพูดสะดุด ติดขัด ไม่ราบรื่น ก่อนข้างชัดเจน
ทักษะเพิ่มเติม (พิจารณาประกอบการวิจารณ์แต่ไม่ใช่ประเด็นสำคัญตามบทพูด) :			
13. ลักษณะการพูดและคำฟุ่มเฟือย	พูดแบบเป็นธรรมชาติ, ไม่มีคำฟุ่มเฟือยใดๆ เลย	พูดแบบท่องจำมาพูด, มีคำฟุ่มเฟือยบ้างเล็กน้อย	พูดแบบอ่านบท, หรือมีคำฟุ่มเฟือยอย่างชัดเจน(มาก)
14. ความราบรื่นในการพูด	พูดพริ้งพวู, ไม่ติดขัด, ไม่สืมนเนื้อหา ไม่หยุดเจียนนานๆ	พูดค่อนข้างต่อเนื่อง, ติดขัดหรือมีสะดุดบ้างเล็กน้อย	พูดไม่ต่อเนื่อง, มีสะดุดบ่อยๆ, มีนิ่งเจียนไปนานๆ
15. คำควบกล้ำ / การออกเสียง ร-ล	ออกเสียงควบกล้ำ, ร-ล ถูกต้องเกิน 90 %	ออกเสียงควบกล้ำ, ร-ล ถูกต้องระหว่าง 60 - 90%	ออกเสียงควบกล้ำ, ร-ล ถูกต้องต่ำกว่า 60 %
16. การใช้ภาษาต่างประเทศ	ใช้เฉพาะศัพท์เทคนิคโดยอธิบายทุกคำ และใช้แต่คำที่ไม่มีความหมายภาษาไทย หรือแปลไทยแล้วไม่เป็นที่รู้จัก	พูด(คำที่มีคำไทยอยู่แล้วหรือศัพท์เทคนิค)ปนอยู่บ้างเล็กน้อย บ้างครั้งไม่แปลหรือไม่อธิบายความหมาย	พูดติดปากอยู่ตลอด ทั้งที่มีคำไทยใช้ได้ หรือพูดแล้วไม่อธิบายความหมายหรือแปลเป็นภาษาไทยเลย
17. ปฏิภาณของผู้ฟัง	ไม่มีการพูดคุยหรือลุกจากที่นั่ง, ให้ความสนใจตลอด	มีการพูดคุยหรือลุกจากที่นั่งบ้าง แต่ส่วนใหญ่สนใจฟัง	มีการพูดคุยหรือลุกจากที่นั่งตลอด, ไม่สนใจฟัง
18. การอ้างอิงแหล่งข้อมูล	ทุกครั้งที่ยกเอาข้อมูล, คำพูด หรือบทประพันธ์ของผู้อื่นมาก็แจ้งที่มาหรือต้นตอเสมอ	แจ้งที่มาหรือต้นตอของข้อมูล คำพูด หรือบทประพันธ์ที่ยกเอามาพูดได้เพียงบางส่วน	ไม่แจ้งที่มาหรือต้นตอของข้อมูล, คำพูดหรือบทประพันธ์ที่ยกเอามาพูดเลย

ประเด็นสำคัญในการพิจารณาให้ผ่านบทที่ 14

- ใช้เวลาอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ ไม่มากหรือน้อยเกินกว่าช่วงบวก-ลบ 1 นาทีของเวลาที่กำหนดให้
- ต้องไม่ใช่เรื่องเล่าแต่มีลักษณะของสุนทรพจน์ คือ สังเกตเห็นส่วนคำนำ เนื้อหา และสรุป ได้อย่างชัดเจน
- ต้องมีลำดับขั้นตอนครบถ้วนและเป็นไปตามสากลนิยมของการพูดในโอกาสที่เลือกมานั้น
- ต้องมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับโอกาสในการพูดที่เลือกมาพูดนั้น และต้องไม่พูดในประเด็นต้องห้ามสำหรับการพูดในโอกาสนั้นๆ
- หากโอกาสที่เลือกเป็นลักษณะที่ต้องใช้ “การอ่านแบบพูด” เช่น การกล่าวเปิดงาน, การกล่าวปิดงาน ฯลฯ ก็ต้องไม่เป็นกัมหนากัมตาอ่านบทที่เขียนมาตลอดการพูด จนแทบไม่เงยหน้าสบตาผู้ฟังเลย
- ในกรณีที่เป็นการพูดตามร่างคำกล่าวตามข้อ 5 ที่ผ่านมา ผู้พูดต้องเขียน(พิมพ์)ร่างคำกล่าวที่มีเนื้อหาและลำดับหัวข้อตรงกับที่จะพูด มาให้แก่ผู้วิจารณ์เฉพาะตัว ผู้วิจารณ์ทั่วไป และกรรมการด้วย แล้วจะต้องพูดให้ตรงกับบทนั้นให้มากกว่าร้อยละ 80 ของเนื้อหาขึ้นไป